

FAKULTNÍ ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUC, HÁLKOVA 4

ZÁVĚREČNÁ PRÁCE

Opera Carmen v Moravském divadle

Olomouc, červen 2012

Sabina Vodáková

Obsah

Obsah	2
Abstrakt.....	3
Abstract	3
ÚVOD	4
1 Opera Carmen.....	5
V Moravském divadle	6
Zkoušky.....	10
Premiéra	11
Mimo Moravské divadlo	12
Ohlasy	16
Závěr	17
Literatura.....	18

Abstrakt

Moje závěrečná práce pojednává o Opeře Carmen nastudované v podání Moravského divadla v Olomouci. Na začátku se zmiňuje o zkouškách, dále se zmiňuje o různých představeních mimo Olomoucké divadlo a v závěru popisuje ohlasy na tuto operu.

Abstract

My work is about opera Carmen in Moravian theatre. The first part is about alone opera Carmen. The second part is about opera Carmen in Moravian theatre and the third part is about our feelings and about feelings people from this opera.

ÚVOD

Téma Opera Carmen v Moravském divadle jsem si vybrala hned z několika důvodů. Od svých pěti let chodím do dětského pěveckého sboru Music BoDo, se kterým jsme dostali nabídku účinkovat v této opeře. Tato opera se mi tedy stala srdeční záležitostí a myslím, že by mohlo být zajímavé vědět, jak to chodí v divadle z té druhé strany, ze strany zákulisí. Pak ráda chodím do divadla a chtěla bych ostatním říci, že i když některé hry nebývají až tak zajímavé, ty další naopak vydávají energii a umí diváka doslova vtáhnout do děje (jako například právě Carmen).

Touto prací bych vám chtěla přiblížit nejen, kdo ztvárňuje hlavní hrdiny, přiblížit děj, ale také prozradit, kde jsme byli na zájezdech, jak to tam probíhá a jaké jsou na toto nastudování ohlasy.

1 Opera Carmen

Opera Carmen je krásná, vášnivá opera, plná známých melodií, kterou složil francouzský skladatel Georges Bizet. Tato opera sice pojednává o španělské dívce, nicméně jejím originálním jazykem je francouzština.

Obr. 1 Barbora Polášková

1.1 Dějství

1.1.1 První dějství

Na rušném náměstí v Seville se don José setkává s Micaelou, která ho vyhledala se vzkazem od jeho matky. Z továrny na tabák vycházejí dělnice, mezi nimi i Carmen, která vyvolá svým chováním bitku mezi dělnicemi.

Don José má za úkol odvést Carmen do vězení, ta jej však přesvědčí, aby jí umožnil útěk a domlouvá si s ním schůzku v krčmě za hradbami Sevilly.

1.1.2 Druhé dějství

José si dva měsíce odpykával trest za útěk Carmen a nyní přichází na smluvené místo. Carmen mezitím v krčmě flirtuje s jeho nadřízeným - poručíkem Zunigou a také je zamilována do toreadora Escamilla, který ji připadá mnohem mužnější než José.

Josého se ale Carmen také nechce vzdát, takže ho láká, aby s ní zůstal, ačkoliv jej signál již volá do kasáren. José nejen neuposlechne pokynu k návratu, ale navíc ze žárlivosti napadne Zunigu. Nezbyvá mu teď, než se přidat k bandě pašeráků, jejíž členkou je Carmen, protože do kasáren se již vrátit nemůže.

1.1.3 Třetí dějství

José je členem tlupy pašeráků, ale stále se mu nedaří získat Carmen pro sebe - ta miluje Escamilla. Za Josém přichází Micaela s tím, že jeho matka umírá, ve stejnou chvíli přichází také Escamillo, který zve Carmen na býčí zápasy. José ztropí žárlivou scénu, odchází sice s Micaelou za matkou, ale vyhrožuje, že se brzy vrátí.

1.1.4 Čtvrté dějství

José se po smrti své matky vrací do Sevilly zrovna v den býčích zápasů. Carmen s ním ale již nechce mít nic společného - její srdce definitivně patří Escamillovi, který je jako úspěšný toreador oslavován celou Sevillou a imponuje jí rozhodně víc než ukňouraný José.

Takto přímé odmítnutí José nesnese - probodne ze žárlivosti Carmen nožem a hned vzápětí se bez odporu nechává jako vrah i zatknout.

V Moravském divadle

1.2 Hlavní představitelé

Tuto operu hrají převážně členové uměleckého souboru Moravského divadla, ale je zvláštní, že Carmen nastudovali pro Moravské divadlo neznámé tváře.

Carmen – Barbora Polášková, Jana Wallingerová

José – Jakub Rousek, Petr Martínek

Micaela – Elena Gazdíková, Lea Vítková

Escamillo – Jakub Kettner, David Szendiuch, Vladislav Zápražný

Obr. 2 Vladislav Zápražný a Barbora Polášková

1.2.1 Barbora Polášková

Mezzosopranistka Barbora Polášková patří mezi nejvýraznější talenty nově nastupující pěvecké generace. Hudební vzdělání získala na konzervatoři v Praze a v Plzni a na řadě mistrovských kurzů doma i v zahraničí.

V červnu 2010 Barbora Polášková úspěšně debutovala jako [Carmen v Moravském divadle Olomouc](#).

V současné době působí jako sólistka opery Moravského divadla Olomouc.

1.2.1.1 Co pro Vás osobně znamená účinkování v opeře Carmen?

„Carmen je metou snad každé mezzosopranistky a patří rozhodně mezi mé vysněné role. Působení v této inscenaci je pro mne od samého začátku obrovským zážitkem, ale především velkou výzvou, neboť je to role v mnoha směrech hodně náročná a obsáhlá. Týká se to nejen projevu pěveckého, ale také hereckého a pohybového. Carmen takřka „nesleze z jeviště“, proto ji považuji za jednu z nejtěžších, ale i nejkrásnějších a pro mne nejmilovanějších rolí.“

Obr. 3 Barbora Polášková

1.2.2 Jana Wallingerová

Mezzosopranistka Jana Wallingerová získala první pěvecké zkušenosti v šumperském dětském sboru. Vystudovala konzervatoř v Praze (1993-1999) a v roce 1998 získala druhou cenu na soutěžní přehlídce českých konzervatoří.

V Moravském divadle Olomouc nastudovala roli Carmen.

Dlouhodobě spolupracuje i s pražským Národním divadlem.

Obr. 4 Jana Wallingerová

Zkoušky

1.3 Zvukové zkoušky

Když se začíná nacvičovat nové dílo, nejprve je potřeba dobře se naučit hudbu. My, jako děti jsme se učily jen jednu písničku, a i tak to bylo poměrně obtížné. V Moravském divadle se totiž opera Carmen zpívá v originálním jazyce, což je francouzština. Nám bylo řečeno, jak se co vyslovuje, ovšem sbor a hlavní představitelé museli chodit na hodiny francouzštiny kvůli správné výslovnosti.

1.3.1 Klavírní zkoušky

Nejprve se chodí na klavírní zkoušky, kde vám již dirigent ukazuje tempo a zpívá se pouze za doprovodu klavíru. Na jednu písničku případnou tak 2 - 3 hodiny s klavírem.

1.3.2 Zkoušky s orchestrem

Když už je melodie i písnička naučená, začínají zkoušky s orchestrem. Pro nás, jako pro děti, to byl docela šok, protože se najednou ocitnete v obrovské místnosti, a když začne hrát orchestr, máte absolutně pocit, že vás přes všechny ty nástroje nemůže být slyšet. Tyto zkoušky jsou asi 2 a pak už se zkouší na jevišti.

1.4 Jevištní zkoušky

1.4.1 Zkoušky ve zkušebně

Ještě před zkouškami „se vším všudy“ na jevišti, se jde do zkušebny, kde pan režisér řekne, jak si představuje scénu, představí nám, jak to asi bude, a pak se jde zkoušet. Při zkoušení sem tam pan režisér ještě něco upraví, malinko pozmění a pak se zkouší pořád dokola, dokud to pořádně neumíme. Až pan režisér usoudí, že jsme připraveni, jde se na jeviště.

1.4.2 Jevištní zkoušky

Najednou stojíte na jevišti. Na jevišti se sborem, hlavními představiteli a s plně nastoupeným orchestrem. Máte pocit, že to absolutně nemůžete zvládnout, že buď ze sebe nevydáte ani hlásku, nebo zakopnete a tak podobně. Když ale po prvním zpívání poznáte kolektiv, který je moc milý a hodný, o něco se vám ulehčí.

I pro hlavní představitele je nesmírně důležitý kolektiv, se kterým pracují. V Moravském divadle je kolektiv výborný, což vede ke skvělé atmosféře a především je to dobré pro nacvičování nových děl.

Obr. 5 Balet a sbor Moravského divadla

„ V Moravském divadle jsem se setkala s velice příjemným souborem a skvělou atmosférou. Carmen byla má první sólová zkušenost a podpora kolektivu pro mne byla nesmírně cenná a důležitá. Jsem vděčná za vřelé přijetí. Musím též vyzdvihnout krásnou spolupráci nejen se sólisty, ale také s orchestrem, sborem, dětským pěveckým sborem a baletem, ti všichni stejnou měrou přispěli ke krásné a úspěšné inscenaci,“ prozradila Barbora Polášková

Premiéra

1.5 Před premiérou

Před premiérou jste nervózní, jako by vám šlo o život. Lidé ze sboru vás uklidňují, ale potom zahlédnete někoho z hlavních představitelů a zjistíte, že jsou ještě víc nervózní jako vy.

V hlavě si neustále přehráváte melodii, slova a kde máte stát. Přemýšlíte o všem, co vám režisér, dirigent nebo kdokoliv jiný říkal během zkoušek. Přemýšlíte, co se stane, když to zkazíte a

najednou uprostřed přemýšlení začne předehra a vy víte, že na všechno už je pozdě. Teď už tam jít musíte!

„ Opakuji si celou roli, pracuji na ní na hodinách, procházím texty, aranžmá, tance a pohyb. Před vystoupením minimálně dva týdny velice intenzivně trénuji hru na kastaněty, i když tomu se věnuji průběžně po celý rok. Den před představením se pak snažím hodně odpočívat, dobře jíst a dlouho spát. Přímo před vystoupením se chovám stejně jako před každým jiným: do divadla přicházím s předstihem několika hodin, rozezpívám se, namaluji, nechám se učesat a obléci a asi tak půl hodiny před začátkem se prodýchávám a soustřed'uji na samotný výkon,“ prozradila Barbora Polášková

1.6 Premiéra

Začnete hrát a zpívat a trošku nervozity z vás opadne. V půlce představení vám najednou dojde, že už vlastně nemáte ani takový strach. Už jste se vlastně dokázali zahrát půl představení, už se v podstatě nemůže nic pokazit. Když už stojíte na jevišti před diváky, jste nervózní, ale musíte se co nejvíce snažit, aby to na vás diváci nezapomněli.

Možná divákům ani nedochází, jak to berou herci. Berou to jako neskutečné štěstí, že právě oni mohou stát na jevišti. Stát na jevišti a moci divákům zahrát i nějakou malinkou roli je prostě nádhera.

Mimo Moravské divadlo

Když už se nějaké dílo podaří, začne o něj být zájem i mimo domovskou scénu. Stejně tak to je i s Carmen. Měli jsme a doufám, že ještě budeme mít možnost Carmen zahrát v nejrůznějších divadlech. Bylo jich poměrně hodně, tak vám popíši alespoň ta nejzajímavější.

Obr. 6 Představení v kulturním klubu Skuteč (děkovačka)

1.7 Národní divadlo

Největším oceněním je pro každého herce či zpěváka možnost vystoupit na prknech Národního divadla. Toto štěstí jsme měli i my v rámci 10. ročníku hudebního divadla OPERY 2011. Dne 28. února 2011 byla Opera Carmen předvedena v podání Moravského divadla v Národním divadle v Praze.

Byl to ten nejkrásnější zážitek. Vystupovat v nejkrásnějším divadle v České republice. Také to ovšem nebylo jen tak. V Národním divadle mají větší prostory, takže jsme se nejprve museli naučit rozehrát děj přes celé jeviště, dokonce se i nepatrně pozměnilo pár scén. Také zvuk se rozeznívá jinak, takže nám ještě řekli, jakým směrem zpívat, aby nás bylo dobře slyšet.

A nervozita je tu zase. Diváci si možná myslí, že když se nějaká hra hraje déle, tak že představitelé už nemají strach. Není to ovšem pravda, pokud jste v jiném divadle nebo nějakém jiném prostoru. Takže jsme byli všichni opět strašně nervózní. Dokonce i pan režisér, paní sbormistryně a pan dirigent myslím také.

Nakonec se ovšem všechno povedlo a už tu byla děkovačka. Po otevření opony vybíháme nejprve my, ječící děti, potom jde sbor, po něm balet a pak už chodí hlavní představitelé, kteří se klaní několikrát dokola. Protože to ovšem bylo Národní divadlo, tak nás děti pan režisér zavolal a chodily jsme se opakovaně klanět za hlavními představiteli. Bylo to úžasné, nádherné a byl to ten nejhezčí pocit- vidět, jak právě vám tleská Národní divadlo!

Když se jede na nějaký zájezd, je samozřejmé, že se jede několik hodin před začátkem, aby mohla proběhnout ještě zkouška. Ovšem jakmile představení skončí, nevěřili byste, jak rychle jsou všichni nachystáni na zpáteční odjezd autobusy. I hlavní představitelé to stíhají během 20 minut.

1.8 Státní hrad Šternberk

Každý rok bývá na Státním hradě ve Šternberku nějaké open air představení. V roce 2011 to byla právě Carmen. Byl to také úžasný zážitek moci vystupovat pod širým nebem.

Zkoušeli jsme celé odpoledne, i když představení začínalo až o půl deváté, aby byla tma, my zkoušeli celé odpoledne. Jedinou nevýhodou bylo, že v divadle je orchestr pod námi, ale pod pódiem neměl kde být, tak musel být umístěn vedle pódia. Na dirigenta jsme tedy viděli pouze na televizi připevněné na boku konstrukce pódia. Televize přenos ovšem nepatrně zpožďuje, takže jsme se sice mohli dívat na dirigenta, ale když byla televize pomalejší, museli jsme zpívat dříve jak on, prakticky vlastně jen podle zvuku, což je dost obtížné. Nemůžeme totiž předbíhat orchestr, ale zároveň nemůžeme být pozadu. Nakonec si ale myslím, že se nám to v rámci možností a podmínek povedlo.

Jediné, co nám nevyšlo, bylo počasí. Celé odpoledne krásně svítilo slunce, ale jakmile začal hrát orchestr, na minutu přesně začalo pršet. Byl to problém trochu závažnější, i když už se nedalo nic dělat. Orchestr už hrál, takže už nešlo zastavit. Řekla bych, že nejhůř jsme na tom byly my děti. Pan režisér se rozhodl, že pro oživení budeme rozehrávat děj nejen na pódiu ale i pod ním. Bylo připraveno několik scén mimo pódiu, mezi nimiž byl i zpěv nás dětí. Ostatní scény hráli normálně na pódiu, ale my děti musíme poslouchat pokyny.

Zpívali jsme tedy na trávě, která pod kapkami vody pěkně klouzala, a ještě na nás pršelo. Vystupujeme hned v prvním dějství, takže jsme zmokli hned na začátku, a tak jsme museli hrát i po zbytek představení. Když jsme ještě potom zpívali ve 2. dějství na trávě, nikomu už to tolik nevadilo, protože už jsme stejně byli úplně mokří. Ale musím říct, že i přes těch pár nepříjemných podmínek jsme si toto představení naplno užili.

Obr. 7 Barbora Polášková a Jakub Rousek

1.9 Tato představení podle Barbory Poláškové

„Národní divadlo je Mekka všech pěvců, snad právě proto jsem cítila obrovskou poctu a štěstí, zároveň však pokoru a úctu před tak úchvatným prostorem. Hrál se mi skvěle, akustika je výborná, jeviště veliké a divadlo naplněné až na poslední galerii bylo plné přátelské atmosféry. Musím se přiznat, že je to jeden ze zážitků, na který nikdy nezapomenu.“

Oproti tomu Carmen na Šternberku byla ve zcela odlišném duchu, zpívali jsme na porty a v otevřeném prostoru, což je náročné především na souhru s orchestrem. Byli jsme také „v rukou“ zvukařů, na nichž záleželo, zda-li zapnou porty včas a správně. Až na počasí se však vše vydařilo a i toto představení patří k těm nezapomenutelným. Velice se těším na Carmen na Horním náměstí v září.“

Ohlasy

Na každé dílo vzniknou ohlasy, ať už kladné či záporné. Je důležité umět si je přečíst, i když to není nejjednodušší, když jste do toho vložili tolik času a energie. Carmen má většinou kladné ohlasy.

1.10 Z našich pohledů

„V roli Carmen se představí půvabné a talentované pěvkyně Barbora Polášková a Jana Wallingerová, které disponují zajímavými hlasy, jsou pohybově nadané a vyzařuje z nich smyslnost. Mají vše, co má vášnivá Carmen mít,“ řekl režisér Tarant.

„Ta hudba je velká a romantická. Přináší dramatické okamžiky, přináší velmi emotivní scény a je úžasně melodická. Tedy každý návštěvník, který do divadla přijde, si z této opery musí něco odnést,“ poznamenal šéf souboru opery a operety Miloslav Oswald.

„Carmen vnímáme jako vrchol nynější sezóny a myslím si, že bude důstojný,“ řekl novinářům ředitel divadla Josef Podstata.

„Carmen nás obklopuje neustále, patří mezi úzkou operní špičku. Je to známá záležitost pro orchestr i dirigenta, ale pokaždé skrývá nový objev,“ vyložil dirigent opery Moravského divadla Petr Šumník.

1.11 Z pohledu diváků

Vzhledem k tomu, že od posledního podání opery Carmen na jevišti Moravského divadla uplynulo už třiatdvacet let, všichni byli zvědaví, jak tato opera bude vypadat.

Pan režisér si však již od začátku byl jistý, jak by si scénu představoval, a proto se opera Carmen opravdu povedla. Samozřejmě, že se sem tam našlo i pár nepříznivých ohlasů, ale většina ohlasů byla kladná a na většině záleží. Také vzhledem k tomu, že se Carmen hraje již druhým rokem a většinou stále bývá zaplněné celé divadlo, divákům se tato scéna líbí a to je to nejdůležitější.

Obr. 8 Poslední dějství (Jana Wallingerová a Petr Martínek)

Závěr

Jsem moc ráda, že jsem si vybrala toto téma. Mohla jsem se podělit o své zážitky a o informace, které se na internetu najít nedají. Psalo se mi dobře i díky všemu, co jsem se mohla dovědět z vlastních zkušeností nejen o samotné opeře, ale i o divadle, kolektivu účinkujících nebo hlavních představitelích.

Prohlašuji, že na celé práci jsem pracovala samostatně a uvedla jsem použitou literaturu.

V Olomouci, červen 2012

podpis

Literatura

článek z časopisu:

HÁLA, M: Radniční listy. *Francouzská opera Carmen v originále*. 2010, ročník 12, s. 23

webové stránky:

<http://www.moravskedivadlo.cz/> [2012-05-12]

<http://www.fotopavlik.com/> [2012-05-15]

<http://www.wallingerova.cz/> [2012-05-23]

ústní zdroj:

Barbora Polášková